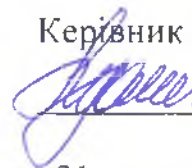

**Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»**

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Керівник проектної групи

 Сергій ЛУКАШЕВИЧ

«31» серпня 2023 р.

ПРОГРАМА ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ

підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні

Галузі знань 26 «Цивільна безпека»

Спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»

Освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність»

Форма навчання: денна/заочна

Харків 2023 рік

Програма державної атестації (Атестаційного іспиту) з обов'язкових компонентів ОПП:

- «Правове забезпечення адміністрування правоохоронної діяльності»
- «Міжнародні стандарти у забезпечення авіаційної та космічної діяльності»
- «Правові основи протидії терористичним загрозам на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту»
- «Кваліфікація кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту»

для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» другого (магістерського) рівня вищої освіти, денної/заочної форм навчання.

Розробники:

доцент кафедри права,
кандидат юридичних наук, доцент Лукашевич С. Ю.

В.о. завідувача кафедри права,
доктор юридичних наук, професор Філіпенко Н. Є.

професор кафедри права,
кандидат юридичних наук, професор Шинкаренко І. Р.

В. о. завідувача кафедри права
доктор юридичних наук, професор

Філіпенко Н. Є.

Програму державної атестації розглянуто і затверджено на засіданні кафедри права, протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Програму державної атестації розглянуто і затверджено на засіданні НМКЗ Протокол № 1 від «31» серпня 2023 року

ВСТУП

Державна атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі атестаційного іспиту. Атестаційний іспит передбачає оцінювання досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України 22.10.2020 р. № 1294 (зі змінами)) та освітньо- професійною програмою «Правоохоронна діяльність».

Атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів вищої освіти з таких навчальних дисциплін:

1. «Правове забезпечення адміністрування правоохоронної діяльності».
2. «Міжнародні стандарти убезпечення авіаційної та космічної діяльності».
3. «Правові основи протидії терористичним загрозам на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту».
4. «Кваліфікація кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту».

Мета та завдання атестаційного екзамену:

виявити у здобувачів вищої освіти засвоєння положень дисциплін, що входять до програми атестаційного іспиту, їх завдань, функцій та принципів, оволодіння загальним понятійним апаратом, а також навичками правильного застосування їх положень та інститутів при вирішенні практичних задач.

системи вмінь:

- вільно орієнтуватися в структурі чинного законодавства України;
- володіти первинними навичками вирішення питань правоохоронної діяльності, що викликаються конфліктом інтересів учасників правовідносин;
- здійснювати пошук та систематизацію норм права України;
- тлумачити норми законодавчих актів України;
- застосовувати положення законодавства при вирішенні практичних задач правозастосовної діяльності;
- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- виявляти та аналізувати причини, умови та чинники проблем у сфері правоохоронної діяльності;
- здійснювати початкову правову оцінку суспільно небезпечних діянь, виявляти ознаки правопорушення;
- аналізувати загальний склад правопорушення за ознаками, що закріплені в законодавстві;
- вміти організовувати і керувати діяльністю підрозділів, створених для виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності у ситуаціях, що характеризуються не визначеністю умов та вимог у тому числі у сфері убезпечення суб'єктів господарювання критичної інфраструктури та авіаційного транспорту;
- вміти відмежовувати одне правопорушення від іншого.

1. ВИМОГИ ЩОДО РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Атестація осіб, які закінчують навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестаційний іспит проводиться з метою перевірки теоретичної, компетентнісної і практичної підготовки студентів за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм, викладених в них результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти та достатніх для ефективного виконання професійної діяльності за обраною спеціальністю й мають теоретичну і практичну частину з окремих освітніх компонентів.

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому (магістерському) рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною програмою.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після опанування освітньої програми повинні досягти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.

СК3. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення.

СК4. Спроможність організувати і керувати діяльністю підрозділів, створених для виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.

СК5. Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

СК6. Здатність керувати самостійною роботою осіб, що навчаються, та бути наставником для молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок.

СК7. Здатність ефективно здійснювати правове виховання молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок.

СК8. Здатність визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організувати підлеглих для їх виконання, брати на себе відповідальність за результати виконання цих завдань.

СК9. Здатність обирати оптимальні методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку.

СК10. Здатність аналізувати, оцінювати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних завдань.

СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

СК12. Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних, спеціальної техніки, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

СК13. Здатність у передбачених законом випадках застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми під час службової діяльності в разі отримання інформації чи безпосереднього виявлення ознак правопорушення перебуваючи на місці події та в інших службових ситуаціях.

СК14. Здатність здійснювати контроль та координацію забезпечення умов дотриманням дозвільної системи та адміністративного нагляду.

СК15. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз приватним та публічним інтересам людини й держави.

Додаткові спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 16. Здатність системного вирішення проблем правоохоронної діяльності на ґрунті стратегічних напрямків протидії кримінальній протиправності на об'єктах обслуговування.

СК 17. Здатність управління діяльністю служб в сфері убезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК 18. Здатність організувати та координувати діяльність правоохоронних підрозділів з виявлення потенційно-небезпечних осіб як фактор загроз правопорядку на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

СК 19. Здатність планувати, організувати, координувати здійснення правоохоронних заходів за фактами виявлених правопорушень та нейтралізації їх наслідків.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців; зокрема, під час публічних виступів, дискусій, проведення занять.

ПРН2. Координувати діяльність суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також здійснювати взаємодію з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

ПРН3. Організовувати та керувати діяльністю підрозділів, які здійснюють правоохоронну діяльність.

ПРН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

ПРН5. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення.

ПРН6. Спілкуватися англійською мовою усно і письмово з професійних та наукових питань правоохоронної діяльності на рівні B2 (відповідно до європейської шкали рівнів).

ПРН7. Оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у процесі управління правоохоронним підрозділом в різних умовах обстановки, а також розробляти відповідні аналітичні та інформаційні матеріали, робити усні та письмові звіти та доповіді.

ПРН8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

ПРН9. Використовувати у професійній діяльності сучасні інформаційні технології, бази даних та стандартне і спеціалізоване програмне забезпечення.

ПРН10. Користуватись державною системою урядового зв'язку, Національною системою конфіденційного зв'язку, формування та реалізації державної політики у сферах кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів та інформації, криптографічного та технічного захисту інформації, телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом України, поштового зв'язку спеціального призначення, урядового фельд'єгерського зв'язку.

ПРН11. Розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

ПРН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

ПРН13. Відшукувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.

ПРН14. Розробляти та управляти проектами у сфері правоохоронної діяльності та з дотичних міждисциплінарних напрямів, аналізувати вимоги, визначати цілі, завдання, ресурси, строки, виконавців.

ПРН15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

ПРН16. Використовувати сучасні методи і засоби системного аналізу, імітаційного моделювання, збирання та оброблення інформації для аналізу варіантів і прийняття рішень при виконанні професійних завдань.

ПРН17. Розуміти основи забезпечення національної безпеки, особливості застосування спеціальних засобів (вогнепальної зброї, спеціальних засобів, засобів фізичної сили); технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації; інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні); оперативні та оперативно-технічні засоби, здійснення оперативно-розшукової діяльності).

ПРН18. Мати навички вирішення завдань у складі міжвідомчих органів з проблем забезпечення безпеки та підтримання правопорядку.

ПРН19. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій правопорушників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

Додаткові програмні результати навчання:

ПРН20. Вміти виявляти системні проблеми та визначати стратегічні напрямки протидії кримінальній протиправності на об'єктах обслуговування та убезпечення.

ПРН21. Управляти діяльністю служб в сфері убезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН22. Організовувати та координувати діяльність правоохоронних підрозділів з виявлення потенційно-небезпечних осіб як фактор загроз правопорядку на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

ПРН23. Планувати, організовувати, координувати здійснення правоохоронних заходів за фактами виявлених правопорушень та нейтралізації їх наслідків.

2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ

До атестації за напрямом підготовки допускаються здобувачі вищої освіти, які завершили повний курс підготовки за відповідною освітньо-професійною програмою, виконали всі вимоги навчального плану.

Атестаційний іспит проводиться за білетами, складеними у відповідності до робочих програм / силабусів за методикою, визначеною Національним аерокосмічним університетом ім. М. Є. Жуковського «ХАІ» і включає в себе чотири теоретичних питання з дисциплін: «Правове забезпечення адміністрування правоохоронної діяльності», «Міжнародні стандарти убезпечення авіаційної та космічної діяльності», «Правові основи протидії терористичним загрозам на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту», «Кваліфікація кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту».

Державна атестація проводиться за індивідуальними завданнями (білетами). Формами атестаційного екзамену можуть бути: письмова та інтерактивна (з використанням засобів інформаційних дистанційних технологій – Mentor, Zoom), або їх поєднання. Час підготовки до відповіді – до 40 хвилин.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Індивідуальна оцінка здобувача вищої освіти за теоретичну частину виводиться із оцінок за кожне питання білету і визначається:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- вміння доводити думку та відстоювати власні позиції;
- впевненість та переконливість;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння та висновки.

Результати складання екзамену оцінюються за 100 бальною шкалою з подальшим переводом до національної шкали та шкали ECTS.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

– вміти ідентифікувати та розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризуються невизначеністю умов і вимог забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, тощо;

– знати поняття, концепції, принципи і методи, які використовуються для реалізації правоохоронної функції інституціями держави;

– знати сучасні технології правоохоронної діяльності та методики системного підходу до вирішення завдань із забезпечення прав і свобод людини, публічної безпеки і порядку, застосування спеціальної техніки, спеціальних, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

На основі загальних критеріїв, пропонуються наступні конкретні оцінки здобувачів вищої освіти:

«відмінно» – здобувач вищої освіти глибоко і в повному обсязі засвоїв увесь програмний матеріал (знання), вичерпно і послідовно, грамотно і логічно його висвітлює (розуміння), тісно пов'язує теорію з практикою (застосування), виявляє вміння самостійно узагальнювати та викладати матеріал, не допускаючи помилок (аналіз/сінтез/оцінка);

«добре» – якщо здобувач вищої освіти твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, не допускає суттєвих неточностей (знання) у відповіді на запитання, може правильно пов'язати теоретичні положення з практикою (розуміння) та володіє необхідними навичками при виконанні завдань (застосування);

«задовільно» – якщо здобувач вищої освіти засвоїв тільки основний програмний матеріал (знання), але не знає окремих подробиць, припускається під час відповіді неточностей та недостатньо правильних формулювань, порушує послідовність у викладенні матеріалу (розуміння);

«незадовільно» – якщо здобувач вищої освіти не повністю засвоїв програмний матеріал, припускається суттєвих помилок при відповіді, не може відповісти на додаткові та уточнюючі запитання (знання).

4. ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЇЇ СПІВВІДНОШЕННЯ З АДМІНІСТРАТИВНИМ ТА ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВА

Поняття та правове регулювання адміністративної діяльності та основні напрямки: внутрішньо-організаційний та зовнішній. Види адміністративної діяльності. Правові форми: видання актів управління, укладення угод, здійснення інших юридично значущих дій. Поняття актів управління та їх класифікація. Організаційні форми адміністративної діяльності. Правове положення, завдання та функції Міністерства внутрішніх справ.

ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття методів адміністративної діяльності. Види методів адміністративної діяльності. Поняття переконання та примусу в адміністративній діяльності, їх співвідношення. Форми застосування методу переконання. Поняття заходів адміністративного примусу та їх класифікація. Адміністративно-запобіжні заходи, їх класифікація. Підстави та порядок застосування адміністративно-запобіжних заходів. Заходи адміністративного припинення та їх класифікація. Заходи адміністративного припинення загального призначення, підстави та порядок їх застосування. Спеціальні заходи адміністративного припинення. Умови та межі застосування засобів впливу спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Адміністративні стягнення, які застосовуються. Адміністративний нагляд: поняття та види. Порядок здійснення адміністративного нагляду за особами щодо яких його встановлено.

ТЕМА 3. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Загальні положення про порядок проходження служби в правоохоронних органах. Права, обов'язки і відповідальність осіб рядового і начальницького складу. Присвоєння, зниження та позбавлення спеціальних звань. Призначення на посади, переміщення і просування по службі. Атестація і відпустки. Звільнення зі служби. Особливості проходження служби окремими категоріями осіб начальницького складу. Загальні положення Дисциплінарного статуту та його основні поняття. Основні обов'язки осіб рядового і начальницького складу щодо дотримання службової дисципліни. Оскарження дисциплінарних стягнень. Правовий та соціальний захист співробітників.

ТЕМА 4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ, ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Роль пропозицій, заяв та скарг громадян в забезпеченні законності в адміністративній діяльності поліції. Правова основа організації роботи зі зверненнями громадян в поліції. Поняття та види звернень громадян. Строки і порядок розгляду звернень громадян поліцією. Документація щодо розгляду звернень громадян до поліції. Організація роботи зі зверненнями народних депутатів України та спеціальних інших категорій громадян. Відповідальність працівників поліції за порушення законодавства про звернення громадян.

ТЕМА 5. АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Поняття та правове регулювання дозвільної системи. Поняття та види об'єктів дозвільної системи. Порядок видачі дозволів на придбання, зберігання, перевезення, виготовлення та використання предметів, засобів, які підпадають під дозвільну систему, відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи. Діяльність по забезпеченню дотримання правил дозвільної системи. Організація діяльності підрозділів дозвільної системи. Особливості видачі дозволів підрозділами дозвільної системи на окремі види об'єктів: вогнепальну зброю, печатки і штампи тощо. Облік об'єктів дозвільної системи. Контроль за об'єктами дозвільної системи. Відповідальність за порушення правил дозвільної системи.

ТЕМА 6. ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ОКРЕМИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Діяльність поліції щодо застосування заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Взаємодія поліції з державною виконавчою службою, іншими державними органами та громадськістю щодо виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Особливості оформлення матеріалів окремих адміністративних правопорушень (ст. 44, 51, 173, 175 -1, 178, 185). Види процесуальних документів, які складають поліцейські. Протокол про адміністративне правопорушення та постанова в справі про адміністративне правопорушення. Докази та доказування у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих поліції.

ТЕМА 7. КОНТРОЛЬ ТА НАГЛЯД В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Система контролю та нагляду за адміністративною діяльністю. Здійснення контролю за діяльністю органами державної влади та місцевого самоврядування. Внутрішньовідомчий контроль за дотриманням законності в адміністративній діяльності: поняття та форми здійснення. Особливості судового контролю за дотриманням законності в адміністративній діяльності. Прокурорський нагляд за адміністративною діяльністю. Зміст та форми громадського контролю за дотриманням законності в адміністративній діяльності. Оскарження незаконних дій працівників.

ТЕМА 8. ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ З ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ

Правовий статус громадських об'єднань та цілі їх взаємодії. Організаційно-правові форми участі громадян в охороні громадської безпеки. Взаємодія поліції з державною виконавчою службою, іншими державними органами та громадськістю щодо виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Взаємодія підрозділів патрульної поліції з іншими підрозділами поліції та громадськістю у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Взаємодія поліції з органами місцевого самоврядування. Взаємодія підрозділів поліції при здійсненні нагляду за дотриманням правил дозвільної системи.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. Поняття та види адміністративної діяльності.
2. Поняття актів управління та їх класифікація.
3. Організаційні форми адміністративної діяльності.
4. Правове положення, завдання та функції Міністерства внутрішніх справ.
5. Поняття методів адміністративної діяльності, їх види.
6. Поняття переконання та примусу в адміністративній діяльності, їх співвідношення.
7. Форми застосування методу переконання.
8. Поняття заходів адміністративного примусу та їх класифікація.
9. Адміністративно-запобіжні заходи, їх класифікація. Підстави та порядок застосування.
10. Заходи адміністративного припинення та їх класифікація.
11. Заходи адміністративного припинення загального призначення, підстави та порядок їх застосування.
12. Спеціальні заходи адміністративного припинення.
13. Умови та межі застосування засобів впливу спеціальних засобів та вогнепальної зброї.
14. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
15. Адміністративний нагляд: поняття та види.
16. Порядок здійснення адміністративного нагляду за особами щодо яких його встановлено.
17. Загальні положення про порядок проходження служби в правоохоронних органах.
18. Права, обов'язки і відповідальність осіб рядового і начальницького складу.
19. Присвоєння, зниження та позбавлення спеціальних звань.
20. Призначення на посади, переміщення і просування по службі.
21. Атестація і відпустки. Звільнення зі служби.
22. Особливості проходження служби окремими категоріями осіб начальницького складу.
23. Загальні положення Дисциплінарного статуту та його основні поняття.
24. Основні обов'язки осіб рядового і начальницького складу щодо дотримання службової дисципліни.
25. Правовий та соціальний захист співробітників.

26. Правова основа організації роботи зі зверненнями громадян в поліції.
27. Поняття та види звернень громадян.
28. Строки і порядок розгляду звернень громадян поліцією.
29. Документація щодо розгляду звернень громадян до поліції.
30. Організація роботи зі зверненнями народних депутатів України та спеціальних інших категорій громадян.
31. Відповідальність працівників поліції за порушення законодавства про звернення громадян.
32. Поняття та правове регулювання дозвільної системи.
33. Поняття та види об'єктів дозвільної системи.
34. Порядок видачі дозволів на придбання, зберігання, перевезення, виготовлення та використання предметів, засобів, які підпадають під дозвільну систему, відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи.
35. Діяльність по забезпеченню дотримання правил дозвільної системи.
36. Особливості видачі дозволів підрозділами дозвільної системи на окремі види об'єктів: вогнепальну зброю, печатки і штампи тощо.
37. Облік та контроль за об'єктами дозвільної системи.
38. Відповідальність за порушення правил дозвільної системи.
39. Протокол про адміністративне правопорушення та постанова в справі про адміністративне правопорушення.
40. Докази та доказування у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих поліції.
41. Система контролю та нагляду за адміністративною діяльністю.
42. Здійснення контролю за діяльністю органами державної влади та місцевого самоврядування.
43. Внутрішньовідомчий контроль за дотриманням законності в адміністративній діяльності: поняття та форми здійснення.
44. Особливості судового контролю за дотриманням законності в адміністративній діяльності.
45. Прокурорський нагляд за адміністративною діяльністю.
46. Зміст та форми громадського контролю за дотриманням законності в адміністративній діяльності.
47. Оскарження незаконних дій працівників.
48. Організаційно-правові форми участі громадян в охороні громадської безпеки.
49. Взаємодія поліції з державною виконавчою службою, іншими державними органами та громадськістю щодо виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.
50. Взаємодія підрозділів патрульної поліції з іншими підрозділами поліції та громадськістю у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Базова

1. Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань: Наказ МВС України від 12.03.2016 № 177 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0498-16>

2. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: Наказ МВС України від 24.12.2015 № 1625 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16>

3. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: Наказ МВС України від 24.12.2015 № 1625 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

4. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських: Наказ МВС України від 17.11.2015 № 1465. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1445-15>

5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>

6. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін.; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.

7. Адміністративна діяльність Національної поліції: Навч. посібник / Кол. авт.; кер. авт. кол. к.ю.н., засл. юрист Украї-ни В.А. Глухове́ря. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 248 с.

8. Трачук П.А., Тимчак В.В. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч.метод.посібник. Ужгород: Вид-во ПП Данило С.І., 2020.144 с.

Допоміжна

1. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ України. Загальна частина / В. Д. Суценко, В. І. Олефір, С. Ф. Константинов та ін.; за заг. ред. Є. М. Моїсеєва. Київ: КНТ, 2008. 520 с.

2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: підручник / за заг. ред. О. П. Рябченко. Харків : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. 255 с.

3. Адміністративне право : навчальний посібник / О. І. Остапенко, З. Р. Кісіль, М. В. Ковалів, Р. В. Кісіль. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 533 с.

4. Адміністративна діяльність: навч. посіб. / З. Р. Кісіль, Д. П. Калянов та ін. Київ: Правова єдність, 2009. 432 с.

5. Адміністративне право: підруч. / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Харків: Право, 2012. 656 с.

6. Поляков С. Ю. Адміністративно-правові засади забезпечення законності та правопорядку у Збройних Силах України: монографія; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків : Право, 2012. 255 с.

7. Кирій С. Л. Адміністративна діяльність як структурно-функціональний компонент державного управління. Державне управління та місцеве самоврядування :зб. наук. праць. Дніпропетровськ : ДРІДУНАДУ, 2009. Вип. 1 (1). С. 59–67.

8. Коваль Л. В. Адміністративне право. Київ : Вентурі, 1996. 208 с.

9. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : підручник / О. С. Захарова, В. С. Ковальський, В. С. Лукомський та ін. ; відп. ред. В. Маляренко. 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 352 с.

10. Бурбика М. М. Міжнародний досвід адміністративно-правового забезпечення взаємодії правоохоронних органів. Наука і правоохорона. 2013. № 2(20). С. 21–25.

11. Мельник М. І., Хавронюк М. І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність : навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. 576 с.

12. Сердюк І. А. Правоохоронні відносини: поняття, їх особливості та види : дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Київський національний університет внутрішніх справ. Київ., 2008. 200 с.

13. Загуменна Ю. О. Правоохоронні органи: поняття, ознаки, функції, особливості діяльності. Право і безпека. 2010. № 3. С. 145–150.

14. Кучук А. М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні : дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2007. 213 с.

15. Тюріна О. В. Сучасні системи правоохоронних органів (порівняльно-правове дослідження) : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія правових і політичних вчень»; Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2001. 184 с.

16. Пікуля Т. О. Правоохоронні органи в механізмі держави України (теоретико-правові питання функціонування) : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень»; Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2004. 203 с.

17. Кравченко І.С. Деякі питання надання відпусток особам рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ : збір. наук. праць. 2013. № 2. С. 208-213.

18. Кравченко І.С. Принципи рекрутування та відбору кандидатів на службу в Національну поліцію України. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 17 березня 2016 р.). Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 176-178

19. Кравченко І.С. Реалізація міжнародно-правових стандартів під час професійного навчання поліцейських в Україні. Актуальні проблеми охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки в сучасних умовах : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 20 листоп. 2015 р.). Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-тнутр. справ, 2015. С. 46-49.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Офіційний веб-портал Верховної Ради України

<http://rada.gov.ua/>

- Офіційний веб-портал Президента України

<http://www.president.gov.ua>

- Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України
<http://www.kmu.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони
<https://www.rnbo.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора
<https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
- Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України
<https://mvs.gov.ua/uk>
- Офіційний веб-портал Національної поліції України
<https://www.pri.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Служби безпеки України
<https://ssu.gov.ua/>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ УБЕЗПЕЧЕННЯ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

ТЕМА 1. АВІАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ЇЇ УБЕЗПЕЧЕННЯ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Поняття авіаційної діяльності. Складові авіаційної діяльності. Поняття повітряного транспорту та його забезпечення. Система національного авіаційного законодавства України. Національно-правові джерела: а) Повітряний кодекс України; б) акти Кабінету Міністрів України, Міністерства транспорту України; в) двосторонні угоди України про повітряне сполучення. Систематизація авіаційного законодавства України. Проблеми термінології (визначення, тлумачення та уніфікація термінів) колізії і прогалини законодавства.

ТЕМА 2. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УБЕЗПЕЧЕННЯ АВІАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основні принципи міжнародного права та галузеві принципи міжнародного повітряного права. Правове регулювання повітряного транспорту в Євросоюзі. Міжнародно-правове регулювання безпеки ЦА: поняття, завдання та принципи. Механізм міжнародно-правового регулювання безпеки ЦА. Виникнення, сучасний стан і перспективи розвитку міжнародного регулювання безпеки ЦА. Основні міжнародні конвенції щодо безпеки ЦА. Європейська конвенція про видачу правопорушників. Основні міжнародні організації в галузі безпеки ЦА. Поняття міжнародно-правового регулювання використання та охорони повітряного простору. Міжнародні організації у сфері використання повітряного простору. Правовий режим міжнародного повітряного простору. Проблеми гармонізації з міжнародним та європейським правом міжнародний договір як джерело регулювання діяльності Цивільної авіації: а) багатосторонні угоди; б) регіональні угоди; в) двосторонні угоди.

ТЕМА 3. НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Безпека цивільної авіації та її співвідношення з «національною» та «авіаційною безпекою». Загрози безпеці Цивільної авіації. Ознаки та класифікація погроз безпеки цивільної авіації відповідно до національних та міжнародних нормативно-правових актів. Напрямки та види забезпечення об'єктів цивільної авіації. Регламенти (стандарти та рекомендована практика) міжнародних (ІКАО) та регіональних організацій у сфері безпеки цивільної авіації. Спільні авіаційні власті (JAA) та спільні авіаційні вимоги (JAR) в галузі безпеки ЦА. Стандарти ЄС в сфері безпеки ЦА. Міжнародно-правове регулювання безпеки ЦА на рівні інших міжнародних міждержавних об'єднань. Міжнародні зобов'язання України в сфері безпеки ЦА.

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ КОСМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Поняття космічної діяльності. Складові космічної діяльності. Правове забезпечення діяльності космічної галузі України. Рівні нормативно-правового регулювання космічної діяльності. Міжнародно-правове регулювання безпеки космічної діяльності. Основні суб'єкти та об'єкти убезпечення космічної діяльності. Міжнародно-правові принципи безпеки космічної діяльності. Міжнародно-правова охорона навколосемного простору від космічного сміття. Міжнародно-правове убезпечення використання ядерних джерел енергії у космічному просторі. Міжнародно-правове регулювання забезпечення безпеки людини у космічному просторі.

ТЕМА 5. АВІАЦІЙНО-КОСМІЧНИЙ КОМПЛЕКС ТА ЙОГО МІСЦЕ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ

Поняття авіаційно-космічного комплексу України. Авіаційний сегмент та його місце у системі авіакосмічного комплексу України. Космічний сегмент авіаційно-космічного комплексу України. Складові наземного та космічного базування космічного комплексу України. Система стійкості авіаційно-космічного комплексу України. Суб'єкти господарювання авіаційно-космічного комплексу України та їх значення у системі національної стійкості України. Складові стійкості та безпека авіаційно-космічного комплексу України.

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРОТИДІЇ ЗАГРОЗАМ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Злочини міжнародного характеру, що посягають на безпеку міжнародної авіації і правопорядок. Склад злочину міжнародного характеру входять, що посягають на безпеку міжнародної авіації і правопорядок. Монреальська конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації: перелік суспільно небезпечних діянь проти безпеки авіації. Поняття злочину за Конвенцією про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації. Повітряний тероризм. Особливості реалізації положень Токійської Конвенція про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряного судна щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА. Особливості положень Гаагської Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА. Особливості Монреальська Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА.

Космічний тероризм. Види міжнародної відповідальності за шкоду під час провадження космічної діяльності

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття інформаційної безпеки авіаційної і космічної діяльності: предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення. Міжнародні правові принципи та стандарти забезпечення інформаційної безпеки авіаційної і космічної діяльності.

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КІБЕРНЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття кібернетичної безпеки авіаційної та космічної діяльності: предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення. Міжнародні правові принципи та стандарти забезпечення кібернетичної безпеки ЦА.

ТЕМА 9. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття екологічної безпеки авіаційної та космічної діяльності: предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки ЦА. Міжнародні вимоги до експлуатанта аеродрому щодо просторового зонування території навколо аеропорту з умов впливу авіаційного шуму. Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо моніторингу викидів (емісії) експлуатантами цивільних повітряних суден.

ТЕМА 10. ПОЛІТИКА БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Система безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності. Політика безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності. Принципи політики безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності. Функції політики безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності. Завдання та цілі політики безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності. Концепція безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності.

ТЕМА 11. МІЖНАРОДНІ БЕЗПЕКОВІ СТАНДАРТИ ОРГАНІЗАЦІЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ, ЗВ'ЯЗКУ, НАВІГАЦІЯ ТА СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Класифікація повітряного простору обслуговування повітряного руху України. Правила польотів цивільних повітряних суден у повітряному просторі України. Правила організації потоків повітряного руху. Правила технічної експлуатації наземних засобів радіотехнічного забезпечення в цивільній авіації України. Правила організації і проведення наземних та льотних перевірок наземних засобів радіотехнічного забезпечення польотів, авіаційного електрозв'язку та світлосигнального обладнання аеродромів цивільної авіації України. Організація та здійснення об'єктивного контролю при обслуговуванні повітряного руху та виробничій діяльності цивільної авіації України. Порядок продовження терміну служби (ресурсу) наземних засобів радіотехнічного забезпечення польотів і авіаційного електрозв'язку цивільної авіації України.

ТЕМА 12. МІЖНАРОДНІ БЕЗПЕКОВІ СТАНДАРТИ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ, ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ АВІАЦІЙНИМ ТРАНСПОРТОМ

Поняття, види повітряних перевезень. Особливості правового регулювання повітряних перевезень. Правовий статус повітряного перевізника. Порядок та умови

повітряних перевезень небезпечних вантажів. Класифікація небезпечних вантажів. Права та обов'язки сторін договору перевезення небезпечних вантажів. Порядок надання, припинення дії, відмови у наданні дозволів на виліт повітряного судна для перевезення товарів військового призначення та подвійного використання. Порядок надання дозволів на виліт повітряних суден для перевезення товарів військового призначення та товарів подвійного призначення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. Поняття повітряного транспорту та його забезпечення.
2. Система національного авіаційного законодавства України.
3. Основні принципи міжнародного повітряного права.
4. Міжнародно-правове регулювання безпеки ЦА: поняття, завдання та принципи.
5. Європейська конвенція про видачу правопорушників.
6. Основні міжнародні організації в галузі безпеки ЦА.
7. Поняття міжнародно-правового регулювання використання та охорони повітряного простору.
8. Міжнародні організації у сфері використання повітряного простору.
9. Правовий режим міжнародного повітряного простору.
10. Проблеми гармонізації з міжнародним та європейським правом міжнародний договір як джерело регулювання діяльності Цивільної авіації:
а) багатосторонні угоди; б) регіональні угоди; в) двосторонні угоди.
11. Безпека цивільної авіації та її співвідношення з «національною» та «авіаційною безпекою».
12. Загрози безпеці Цивільної авіації.
13. Ознаки та класифікація погроз безпеки цивільної авіації відповідно до національних та міжнародних нормативно-правових актів.
14. Напрямки та види забезпечення об'єктів цивільної авіації.
15. Регламенти (стандарти та рекомендована практика) міжнародних (ІКАО) та регіональних організацій у сфері безпеки цивільної авіації.
16. Спільні авіаційні власті (JAA) та спільні авіаційні вимоги (JAR) в галузі безпеки ЦА.
17. Стандарти ЄС в сфері безпеки ЦА.
18. Міжнародно-правове регулювання безпеки ЦА на рівні інших міжнародних міждержавних об'єднань.
19. Поняття космічної діяльності.
20. Правове забезпечення діяльності космічної галузі України.
21. Міжнародно-правове регулювання безпеки космічної діяльності.
22. Основні суб'єкти та об'єкти забезпечення космічної діяльності.
23. Міжнародно-правові принципи безпеки космічної діяльності.
24. Міжнародно-правова охорона навколосемного простору від космічного сміття.
25. Міжнародно-правове забезпечення використання ядерних джерел енергії у космічному просторі.

26. Міжнародно-правове регулювання забезпечення безпеки людини у космічному просторі.
27. Поняття авіаційно-космічного комплексу України.
28. Авіаційний сегмент та його місце у системі авіакосмічного комплексу України.
29. Космічний сегмент авіаційно-космічного комплексу України.
30. Злочини міжнародного характеру, що посягають на безпеку міжнародної авіації і правопорядок.
31. Склад злочину міжнародного характеру входять, що посягають на безпеку міжнародної авіації і правопорядок.
32. Монреальська конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації: перелік суспільно небезпечних діянь проти безпеки авіації.
33. Поняття злочину за Конвенцією про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації.
34. Повітряний тероризм.
35. Особливості реалізації положень Токійської Конвенція про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряного судна щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА.
36. Особливості положень Гаагської Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА.
37. Особливості Монреальська Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА.
38. Види міжнародної відповідальності за шкоду під час провадження космічної діяльності
39. Поняття інформаційної безпеки авіаційної і космічної діяльності: предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення.
40. Поняття екологічної безпеки авіаційної та космічної діяльності: предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення.
41. Система безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності.
42. Політика безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності.
43. Концепція безпеки суб'єктів авіаційної та космічної діяльності.
44. Класифікація повітряного простору обслуговування повітряного руху України.
45. Поняття, види повітряних перевезень.
46. Особливості правового регулювання повітряних перевезень.
47. Правовий статус повітряного перевізника.
48. Порядок та умови повітряних перевезень небезпечних вантажів.
49. Класифікація небезпечних вантажів.
50. Права та обов'язки сторін договору перевезення небезпечних вантажів.

Закони України

1. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2011, № 48-49, ст.536 (зі змінами та доповненнями)
2. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст.131 (із змінами та доп.).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 3–4. Ст. 21. (із змінами та доп.).
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 (із змінами та доповненнями)
5. Закон України Про державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 16, ст.199 (зі змінами)
6. Про транспорт : Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994, N 51. ст.446. (зі змінами та доповненнями)
7. Про космічну діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1997, N 1, ст. 2 (із змінами та доп.).
8. Про державну підтримку космічної діяльності: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2000, N 22, ст.172 (із змінами та доп.).
9. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1995, N 12, ст.81 (із змінами та доп.).
10. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, N 15, ст.73. (із змінами та доп.).
11. Про відходи: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, N 36-37, ст.242. (із змінами та доп.).
12. Про державну підтримку космічної діяльності: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2000, N 22, ст.172(із змінами та доп.).
13. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1995, N 12, ст.81(із змінами та доп.).
14. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, N 15, ст.73. (із змінами та доп.).
15. Закон України Про критичну інфраструктуру (Із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

1. Про невідкладні заходи щодо забезпечення безпеки авіації України: Указ Президента України від 15 січня 1998 року № 17/98. Урядовий кур'єр. 1998. № 13-14. (із змінами та доп.).
2. Про заходи щодо впорядкування діяльності з міжнародних повітряних перевезень товарів військового призначення та подвійного використання: Указ Президента України від 25 грудня 2003 року N 1488/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1488/2003#>
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України №392/2020. (із змінами та доп.).
4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019
5. Концепція забезпечення національної системи стійкості: Указ Президента України «Про запровадження національної системи стійкості» від 27 вересня 2021 року № 479/2021

Постанови/ розпорядження Кабінету Міністрів України

1. Положення про використання повітряного простору України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 954. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954-2017-%D0%BF#Text>

2. Положення про Державну авіаційну адміністрацію: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 2 листопада 2006 р. N 1526 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1526-2006-%D0%BF#Text>

3. Положення про Державний спеціалізований фонд фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1993 р. № 819 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2018 р. № 1101). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-2018-%D0%BF#Text>

4. Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 92. (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 294 від 26.04.2017)/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D0%BF#Text>

5. Про утворення Міжвідомчої комісії з авіаційної безпеки цивільної авіації. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 р. № 938. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/938-2012-%D0%BF#Text>

6. Положення про Державну авіаційну службу України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. № 520/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/520-2014-%D0%BF#Text>

7. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової науково- технічної космічної програми України на 2021-2025 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 січня 2021 р. № 15-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2021-%D1%80#Text>

8. План дій для збереження стійкості та стабільності економічної системи під час війни <https://dia.dp.gov.ua/plan-dij-dlya-zberezhennya-stijkosti-ta-stabilnist-ekonomichno%D1%97-sistemi-pid-chas-vijni/> (звернення 27.07.23- 11:11)

Накази міністерства транспорту/міністерства інфраструктури України

1. 09.02.2010 року № 68 «Про затвердження Положення про державного інспектора з авіаційного нагляду у Державній авіаційній службі країни», зареєстровано в Мін'юсті 26 квітня 2010 року за № 307/17602.

2. 08.04.2003 року № 269 «Про затвердження Положення про організацію та виконання демонстраційних польотів», зареєстровано в Мін'юсті 12 червня 2003 року за №479/7800.

3. 22.12.2006 року № 1179 «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві», зареєстровано в Мін'юсті 28 березня 2007 року за № 286/13553.

4. 05.07.2010 року № 430 «Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів, що здійснюють експлуатацію цивільних повітряних суден (літаків) з

метою виконання комерційних транспортних перевезень згідно з вимогами OPS 1», зареєстровано в Мін'юсті 21 липня 2010 року за № 558/17853.

5. 02.11.2010 року № 804 «Про затвердження Правил проведення службового розслідування актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації», зареєстровано в Мін'юсті 24 січня 2011 року за № 106/18844.

6. 26.12.2011 року № 637 «Про затвердження Порядку накладення і стягнення штрафів за порушення вимог законодавства на повітряному транспорті», зареєстровано в Мін'юсті 19 січня 2012 року за № 73/20386.

7. 17.06.2020 № 356 «Про затвердження Інструкції з оцінки рівня загрози безпеці цивільної авіації України», зареєстровано в Мін'юсті 01 жовтня 2020 року за № 960/35243.

Накази укрaviaтрансу, укрaviaції, державіаадміністрації та державіаслужби України

1. 04.12.2002 року № 635 «Про затвердження Інструкції про підготовку Керівництва з виконання польотів повітряних суден експлуатанта цивільної авіації України».

2. 18.07.2003 року № 374 «Про порядок узгодження Керівництва з виконання польотів».

3. 18.01.2004 року № 188 «Про затвердження Правил розслідування надзвичайних подій та пошкоджень цивільних повітряних суден в Україні».

4. 01.12.2004 року № 205 «Правила допуску до експлуатації злітно-посадкових майданчиків для польотів легких повітряних суден», зареєстровано в Мін'юсті 24 грудня 2004 року за № 1644/10243.

5. 01.02.2005 року № 74 «Про затвердження Методики розроблення Інструкції з виконання польотів (використання повітряного простору) у районі аеродромів, посадкових майданчиків».

6. 18.03.2005 року № 199 «Про затвердження Інструкції про порядок перевезення зброї та боєприпасів пасажирськими рейсами авіаційного транспорту», зареєстровано в Мін'юсті 11 квітня 2005 року за № 378/10658.

7. 20.09.2005 року № 684 «Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів».

8. 09.12.2005 року № 936 «Про затвердження Правил сертифікації навчально-тренувальних центрів з підготовки персоналу з авіаційної безпеки», зареєстровано в Мін'юсті 24 січня 2006 року за № 63/11937.

9. 05.02.2020 року № 218 «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила сертифікації служб авіаційної безпеки суб'єктів авіаційної діяльності», зареєстровано у Міністерстві юстиції України 21 травня 2020 року за № 458/34741

10. 14.09.2020 № 1276 «Про затвердження Авіаційних правил України Правила сертифікації та затвердження зареєстрованих агентів, відомих вантажовідправників», зареєстровано у Міністерстві юстиції України 09 листопада 2020 року за № 1099/35382.

11. 05.11.2020 № 1762 «Про затвердження Авіаційних правил України «Положення про службу авіаційної безпеки суб'єкта авіаційної діяльності», зареєстровано у Міністерстві юстиції України 23 грудня 2020 року за № 1282/35565.

Міжнародні документи

1. Конвенція про Міжнародну цивільну авіацію (Чикаго, 1944 року). Редакція від 01.10.1998, підстава - 995_933. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text
2. Конвенція про злочини та інші акти, вчинені на борту повітряних суден (Токіо, 1963 року, Приєднання від 21.12.1987, підстава - 5049-XI). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_244#Text
3. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден (Гаага, 1970 року, Редакція від 10.09.2010, підстава - 954_014). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_167#Text
4. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, що спрямовані проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 1971 року, Редакція від 24.02.1988, підстава - 995_269). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_165#Text
5. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства у міжнародних аеропортах цивільної авіації (Монреаль, 1988 року, Ратифікація від 14.03.1989, підстава - 7247-XI). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_269#Text
6. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення (Монреаль, 1 березня, 1991 року, Ратифікація від 03.12.1997 підстава - 687/97-BP) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_016#Text
7. Резолюція 2309 (2016). Ради Безпеки ООН, 7775 засідання від 22.09.2016 року. URL: [https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20\(2016\)](https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20(2016))
8. Додаток 17 «Міжнародні стандарти та рекомендована практика. Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від АНВ» (Документ v0356763- 11, поточна редакція – Прийняття від 07.11.2011. 11 видання, липень 2020 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356763-11#Text>
9. Керівництво з авіаційної безпеки (Документ 8973 ICAO, 11-те видання, 2019 року). URL: <https://avia.gov.ua/bezpeka-aviatsiyyi/aviatsijna-bezpeka/perelik-ormatyvno-pravovyhdokumentiv-z-aviatsijnoyi-bezpeky/>.
10. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 300/2008 від 11 березня 2008 року про спільні правила у сфері авіаційної безпеки цивільної авіації та про скасування Регламенту (ЄС) № 2320/2002.
11. Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2015/1998 від 05 листопада 2015 року про встановлення детальних заходів із впровадження загальних базових стандартів авіаційної безпеки.
12. Регламент Комісії (ЄС) № 1254/2009 від 18 грудня 2009 року про встановлення критеріїв, що дозволяють державам-членам відступати від загальних базових стандартів авіаційної безпеки цивільної авіації та приймати альтернативні заходи безпеки.
13. Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) № 103/2019 від 23 січня 2019 року про внесення змін до Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) 2015/1998 в частині, що стосується роз'яснення, узгодження, спрощення, а також посилення деяких заходів авіаційної безпеки.
14. Політика ЄКЦА в сфері авіаційної безпеки (Документ № 30 ЄКЦА (частина II), 13-те видання/травень 2010 року, поправка 11 – травень 2019 року).

15. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text

16. Угода про рятування космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_483#Text

17. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_126#Text

18. Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text

19. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482#Text

20. Конвенція про Міжнародну цивільну авіацію (Чикаго, 1944 року). Редакція від 01.10.1998, підстава - 995_933. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text

21. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення (Монреаль, 1 березня, 1991 року, Ратифікація від 03.12.1997, підстава-687/97-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_016#Text

22. Резолюція 2309 (2016). Ради Безпеки ООН, 7775 засідання від 22.09.2016 року. URL: [https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20\(2016\)](https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20(2016))

23. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text

24. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482#Text

Базова література:

1. Безпека цивільної авіації та відповідальність у міжнародному повітряному праві https://pidruchniki.com/1421092346743/pravo/bezpeka_sivilnoyi_aviatsiyi_vidpovidalnist_mizhnarodnomu_povitryanomu_pravi 04.12.19-8:14

2. Випорханюк Д. М. , Ковбасюк С. В. Основи космічної ситуаційної обізнаності (Space Situational Awareness, SSA). Іноземний і вітчизняний досвід космічної діяльності у сфері оборони: Монографія. Житомир: Видавець О. О. Євенок, 2018. 532 с. ISBN 978-617-7703-34-0.

3. Міжнародне космічне право. Кредитно-модульна система: Підручник / О.В. Беглий. – К.: НАУ, 2009. – 570 с. URL: <https://studfile.net/preview/8855627/page:12/>

4. Шемшученко Ю.С., Малишева Н.Р. Безпека космічної діяльності: правові засади. Монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. 312 с. ISBN 978-617-665-039-3

5. Москаленко С. І. Міжнародне повітряне право. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи / Москаленко С. І. Кропивницький: ЛА НАУ, 2021. 25 с. URL: https://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/1105/1/Moskalenko_mijnarodne_sa_m.pdf.

6. Костицький В.В. Повітряне право України [Текст]: навчальний посібник / За заг. ред. д-ра ю.н. В.В. Костицького. Дрогобич: Коло, 2011. 552 с.
7. Рижий В.І. Міжнародне повітряне право: зб. наук.-практ. публ. / В.І. Рижий. К.: Юстініан, 2011. 480 с.: іл. Укр., рос., англ.
8. Шелухін М. Л. Транспортне право України. Академічний курс : [підручник] / за ред.М. Л. Шелухіна. К.: Ін Юре, 2008. 896 с.
9. Корнеєв Ю.В., Садовський В.М. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право № 1 (34). 2015. С. 13-17.
10. Сорока Л. В. «Адміністративно-правовий механізм реалізації космічної доктрини України: теорія і практика». Київ: ФОП Чалчинська Н. В., 2020. 395 с.
11. Стельмах О. С. Міжнародно-правовий режим безпеки дослідження і використання космічного простору в мирних цілях: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю
12. 12.00.11 – міжнародне право. Київ, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, 2015. 24 с.
13. Федоров О.П. Космічна діяльність: підходи до розробки стратегії. Київ: «Наукова Думка», 2019. 206 с. URL: <http://a-kosmos.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/kniga-fedorov-2019.pdf>
14. Філіппов А. В. Авіаційна безпека: проблеми термінології українського та міжнародного права. Dictum factum. 2018. № 2. С. 105-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_2_22
15. Харченко В. П. Принципи організації повітряного простору : навч. посіб. / В. П. Харченко, О. Є. Луппо, В. П. Колотуша; Нац. авіац. ун-т.- К., 2006. 124 с. [укр].
16. Космічне право України: Збірник національних і міжнародних правових актів. Вид. 5-те, переробл. та допов. / Відпов. Редактори: Е. І. Кузнецов, Н. Р. Малишева. К.: Атіка, 2007. 464 с. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/60.pdf>
17. Малярчук Н.В., Дом'яченко С.І. Цивільна авіація України: проблеми державного регулювання. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право № 2 (35). -2015. С. 12-16.
18. Банчук-Петросова О. Проблеми регулювання міжнародних авіаційних перевезень пасажирів та шляхи удосконалення законодавства. Міжнародне право. 2020. №2. С. 351-355. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.59>. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/60.pdf>
19. Бодашевська Г. Основи правового регулювання космічної діяльності в Україні //Літописець. Випуск 1: Збірник тез за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Права людини: історичний вимір і сучасні тенденції» (м. Житомир, 24-25 листопада 2016 року).- Житомир: ФО-П Левковець Н.М., 2017. – с.53-56
20. Жмур Н.В. Нормативно-правове регулювання суспільних відносин у сфері службової інформації: напрями удосконалення. Науковий вісник Херсонського Державного Університету. Серія: Юридичні науки: зб. наук, праць. Херсон, вид-во ФОП (ПП) Шерман М.Д., 2014. Т.1. Вип. 6- 2. С.161-164.

21. Єряшов Є.К., Закревська О.Г. Поняття екологічної безпеки та екологічне нормування в галузі цивільної авіації. Юридична наука і практика: виклики часу: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Т. 3. К.: НАУ, 12 березня 2015 р. С. 26-28.

22. Маркуш Д. Ю. Особливості сучасного міжнародно-правового регулювання повітряних перевезень вантажів. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 5. С. 389-391.

23. Островська І. В., Радченко О. А., Моїсеєва Н. В. Проблеми та напрями розвитку ринку авіаційних перевезень України. Економіка та управління національним господарством. 2018. № 4. С. 21-26.

24. Semenyaka Vasyl. The Current State of Deregulation of Space Activities in Ukraine. *Advanced Space Law*, Volume 3, 2019. С. 115–116.

25. Хом'яченко С.І., Єряшов Є.К. Особливості механізму адміністративно-правового регулювання. Серія: Юридичний вісник

26. «Повітряне і космічне право». - 3б. наук. пр. К. : НАУ, 2014. № 2 (31). С. 10-15. Чернега О. Б., Дорофєєва Х. М. Стратегія інтеграції авіаційної мережі України до єдиного повітряного простору Європейського Союзу. Економіка. Управління. Інновації. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_

27. Чернега Шемшученко Ю.С., Семеняка В.В. Сучасний стан та необхідність реформування космічного законодавства України. Часопис Київського університету права. 2019. №2. С. 9-16. DOI: 10.36695/2219- 5521.2.2019.01 URL: <file:///C:/Users/Igor/Downloads/1-Article%20Text-1-1-10-20191119.pdf>

Додаткова література

1. Дубинський О. Суб'єкти здійснення державного контролю за додержанням законодавства на транспорті в Україні. Підприємство господарство і право. №10. 2018. С. 131-135.

2. Золотар О.О. Правова охорона як складова інформаційної безпеки авіації: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: 12.00.07/ Державний науково-дослідний інститут Міністерства внутрішніх справ України. Київ, 2010. 20 с.

3. Зубко Г.Ю. Безпека космічної інфраструктури як напрям державної інфраструктурної політики України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 4. 2019. С. 144 – 148.

4. Інформаційна безпека і кібербезпека - в чому різниця?. URL:<https://indevlab.com/uk/blog-ua/informatsijna-bezpeka-i-kiberbezpeka -v-chomu-riznitsya/>.

5. Левченко М. О. Менеджмент безпеки: навч. посіб. / М. О. Левченко. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. 406 с. : іл. Бібліогр. в кінці розд.

6. Пирожков С. І. Про національну доповідь НАН України «Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз» За матеріалами доповіді на засіданні Президії НАН України 6 квітня 2022 року.

URL:<http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/185177/10-Pyrozhkov.pdf?sequence=1>

7. Проблеми права екологічної безпеки : навч. посіб. / М.В. Краснова, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкова [та ін.] ; під заг. ред. М.В. Краснової та Р.С. Кіріна; відп. ред. В.І. Андрейцев. Дніпро: НГУ, 2016. 575 с.

8. Шинкаренко І. Р. Кримінальне право. Особлива частина: склади окремих видів кримінальних правопорушень : навчальний-наочний посібник: структурно-логічні схеми / І. Р. Шинкаренко, Г. О. Спіцина, І. І. Шинкаренко, А. А. Стародубцев. Харків : Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» ; «Факт», 2022. 374 с. ISBN 978-617-7947-49-2

9. Шинкаренко І. Р., Спіцина Г. О. Актуальні проблеми забезпечення об'єктів авіаційного транспорту в умовах сьогодення. Актуальні проблеми забезпечення публічного порядку та безпеки в сучасних умовах: вітчизняний та міжнародний досвід : матер. II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25.10.2019). Дніпро : ДДУВС, 2019

10. Шинкаренко І.Р., Спіцина Г.О. Напрями формування наукового підґрунтя безпеки об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 13 бер. 2020 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 100-102,

11. Шинкаренко І.Р., Спіцина Г.О. Безпека об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту: теоретичні аспекти. Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх. 2020. №2. С. 253-262. включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава), «Перелік Б МОН України» DOI: DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-253-262

12. Шинкаренко І.Р., Спіцина Г.О., Шинкаренко І.Р. Моральні та правові виклики щодо використання профайлінгу в протидії злочинності. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал. 2021. Спеціальний випуск № 2 (116). С.298-306. DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-298-306. URL: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/B9-298-306.pdf>

13. Шинкаренко І., Подзолкова Т. Правові та методологічні проблеми щодо виявлення членів російських диверсійно-розвідувальних груп під час воєнного вторгнення. Науковий вісник ДДУВС. 2022. № 2. С. 21-27 URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/08/2_ua_n/%92_2-2022-21-28.pdf DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-21-28

14. Шинкаренко І.Р., Захаров В.П. Питання забезпечення об'єктів та суб'єктів інфраструктури авіаційно-космічної галузі України . Пропілеї права та безпеки: наук. журнал / Ред. кол. Н. Є. Філіпенко, Г. О. Спіцина, І. Р. Шинкаренко, та ін. - Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», 2022. №. 1. с. 59-68.

15. Ihor Shynkarenko, Vasyl Zakharov, Iryna Shynkarenko, Oleksandra Zakharova Conceptual Aspects of The use of Biometric Technologies in the Field of Counteraction to Criminal Offenses while Air Transportation. Archives of Criminology and Forensic

Sciences: Scientific Journal. Kharkiv: NSC «Hon. Prof. M. S. Bokariu FSI» № 1(3) 2021. P. 104-114. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.3.2021.11>(<https://archivecriminology.com.ua/index.php/journal/article/view/30/29>)

16. Shynkarenko I., Zakharov V., Shynkarenko I., Zakharova O., Semenovych O. (2022) Legal and Conceptual Aspects of Securing Space Activity Entities-Facilities in Ukraine. In: Nechyporuk M., Pavlikov V., Kritskiy D. (eds) Conference Paper: Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering. ICTM 2021. Lecture Notes in Networks and Systems 367, pp 720– 735. Springer Nature Switzerland AG 2022, Cham. First Online: 01 January 2022 https://doi.org/10.1007/978-3-030-94259-5_58

17. Aggarwala N., Fenello M. J., Fitz-Gerald G. F. Air Hijacking: an International Perspective. New York, 1971.

18. Astorquiza A. S. G. El convenio de las Bermudas sobre transporte aereo internacional: Diss. Santiago (Chile), 1966.

19. Bin Cheng. The Law of International Air Transport. London; New York, 1962.

20. Beresford S. M. Surveillance Aircraft and Sattelites — a Problem of International Law.— Journal of Air Law and Commerce, 1960,v. 27, N 2.

21. Buergenthal T. Law-Making in the International Civil Aviation Organisation. Syracuse (N. Y.). 1969.

22. Buergenthal T. Op. cit., p. 115; Sheffy M. The Air Navigation Commission of the International Civil Aviation Organization.—Journal of Air Law and Commerce, 1958, vol. 25.

23. Boer C. B. Nationality and Interchange of Aircraft: Diss. Montreal: McCill Institute of Air and Space Law, 1970.

24. Calkings J. C. N. Acquisition of Operating Authority by Foreign / Air Carriers: the Role of the CAB. White House and Departament of State.— Journal of Air Law and Commerce, 1965. vol. 31

25. De Saussure H. The Civil Aeronautics Board and Air Carriers Permits.— Air Law, 1976, v. 1.

26. Evans A. A Proposed Method of Control.— Journal of Air Law and Commerce, 1971, v. 37, N 2.

27. Falliot M. Nouvelles orientations des organismes intergouvernementaux d'aviation civile.— Revue francais de droit aerien. 1976.N 3.

28. Ferreira E. A. The Capacity Problem under the Argentine Doctrine in International Air Law. Cordowa, 1954.

29. Jones H. A. The Equation of Aviation Policy.— Journal of Air Law and Commerce, 1960. vol. 27. N 3.

30. Haanappel P. C. Annals of Air and Space Law. Toronto, 1976, v. 1.

31. Lissitzin O. International Air Transport and National Policy. New York, 1942.

32. Lissitzyn O. International Air Transport and National Policy. New York, 1942

33. Morris W. and M. Dictionary of Words and Phrase Origin. New York, 1964 V.

III.

34. Popescu D. Principles Governing the Transport Capacity in Bilateral Air Agreements of Some Socialist States.—Revue roumaine de sciences sociales, 1971. N 3.
35. Sand P. H. International Unification of Air Law.— Law and Contemporary Problems, 1965. vol. 30.
36. Samuels A. The Legal Problems: An Introduction.— Journal of Air Law and Commerce, 1971, vol. 37. N 2.
37. Shawcross and Beaumont on Air Law. London, 1972, vol. 2.
38. Shawcross, Beaumont. Air Law. London, 1977, p. 16.
39. Shubber S. Jurisdiction Over Crimes on Board Aircraft. The Hague. 1973
40. The Tokyo Convention and Federal Judicial Jurisdiction.— Journal of Air Law and Commerce, 1969, vol. 35, N 2.
41. Tetiana Podzolkova, Ihor Shynkarenko Legal and criminal profiling issues of persons supporting armed aggression in Ukraine. Archives of Criminology and Forensic Sciences: Scientific Journal. Kharkiv: NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» № 1(5) 2022. p.84-94 (Правові та криміналістичні проблеми профайлінгу осіб, які сприяють збройній агресії на території України. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.5.2022.05>
42. «Міжнародні стандарти забезпечення авіаційної та космічної діяльності»: НМКД для здобувачів вищої освіти, спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність», другий рівень вищої освіти: денна /заочна форма здобуття освіти/ укладач: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 425 с.
43. «Міжнародні стандарти забезпечення авіаційної та космічної діяльності»: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти, спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність», другий рівень вищої освіти: денна /заочна форма здобуття освіти/ укладач: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 225 с.
44. Плани практичних (семінарських) занять навчальної дисципліни: «Міжнародні стандарти забезпечення авіаційної та космічної діяльності»: для здобувачів вищої освіти, спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність», другий рівень вищої освіти: денна /заочна форма здобуття освіти/ укладач: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 95 с.
45. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни:
46. «Міжнародні стандарти забезпечення авіаційної та космічної діяльності»: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти, спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність», другий рівень вищої освіти: денна /заочна форма здобуття освіти/ укладач: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 75 с.

Інформаційний ресурс

1. ICAO. URL: <https://www.icao.int/about-icao/pages/default.aspx>
2. Державна авіаційна служба України. URL: <https://avia.gov.ua/>
[http://rada.gov.ua.](http://rada.gov.ua/) – веб-сторінка Верховної Ради України.
3. [http://www.kmu.gov.ua.](http://www.kmu.gov.ua) – веб-сторінка Кабінету Міністрів України.
4. [www.scourt.gov.ua.](http://www.scourt.gov.ua) – веб-сторінка Верховного Суду
5. [http://www.nau.kiev.ua.](http://www.nau.kiev.ua) – веб-сторінка нормативні акти України.

6. <http://www.liga.net>. – веб-сторінка пошуковий сервер українського законодавства LIGA.
7. <http://www.upp.org.ua>. – веб-сторінка український правозахисний портал.
8. <http://www.yurpractika.com>. – веб-сторінка “Юридична практика”.
9. <http://www.yur-gazeta.com>. – веб-сторінка “Юридична газета”.
10. <http://www.avtoreferat.ukrlib.org>. – веб-сторінка каталог авторефератів дисертацій.
11. <http://www.lawukraine.com>. – веб-сторінка каталог українського юриста.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИСТИЧНИМ ЗАГРОЗАМ НА
ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ»**

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Корупція в державі як соціальне явище. Загальна характеристика корупції. Поняття корупції, корупційного правопорушення та правопорушення пов'язаного з корупцією. Основні напрямки та вихідні принципи сучасної антикорупційної політики. Суб'єкти формування та реалізації антикорупційної політики. Генеза законодавства України в сфері запобігання корупції. Нормативно-правове забезпечення запобігання і протидії корупції. Система правових актів, які утворюють антикорупційне законодавство. Закон України «Про запобігання корупції». Сутність антикорупційного законодавства. Антикорупційна стратегія. Використання в антикорупційному законодавстві понять: неправомірна вигода, подарунок, пряме підпорядкування, близькі особи, члени сім'ї, державний орган, виборні особи. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення. Суб'єкти, на яких поширюються дія Закону України «Про запобігання корупції». Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Особи, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, - у випадках, передбачених антикорупційним законодавством. Кандидати на пост Президента України та кандидати у народні депутати України, зареєстровані в порядку, встановленому законом. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції відповідно до Закону України «Про запобігання корупції». Органи Національної поліції України. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Повноваження НАЗК. Уповноважені особи НАЗК. Передбачені статтею 13⁻¹ Закону України «Про запобігання корупції» уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ). Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП). Державне бюро розслідувань (ДБР). Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших кримінальних правопорушень.

ТЕМА 2. МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ТА ПОВ'ЯЗАНИМ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Система антикорупційних заходів. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (ст. 22). Обмеження щодо одержання подарунків (ст. 23). Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поведження з ними (ст. 24). Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 25). Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (ст. 26). Обмеження спільної роботи близьких осіб (ст. 27). Інші механізми запобігання і протидії корупції. Фінансовий контроль та декларування доходів (ст. 45, ст. 46). Контроль та перевірка декларацій. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. Вимоги щодо прозорості та доступу до інформації.

ТЕМА 3. ДОТРИМАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ТА ІНШИХ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Поняття та види конфлікту інтересів. Головні ознаки конфлікту інтересів. Два види конфлікту інтересів. Суть приватного інтересу. Способи запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суб'єктів, визначених Законом України «Про запобігання корупції». Контроль за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів. Порядок дій, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, її обов'язки. Заходи зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів. Заходи самостійного врегулювання конфлікту інтересів. Відповідальність за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень та усунення їх наслідків. Кримінальна, адміністративна, цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність у встановленому законом порядку за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень. Главою 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією». Розділ XVII Кримінального кодексу України «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг». Корупційні злочини відповідно до КК України: ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 417 у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365, 365-2, 366-1, 367, 368, 368-2, 368-3, 368-4, 368-5, 369, 369-2 ККУ.

ТЕМА 4. ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ТА ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕНЬ

За вчинення корупційного правопорушення встановлено три види відповідальності: кримінальну, дисциплінарну, цивільно-правову; за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, встановлено чотири види відповідальності: кримінальну, адміністративну, дисциплінарну, цивільно-правову. Порядок притягнення до кримінальної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення визначається Кримінальним кодексом України і Кримінальним процесуальним кодексом України, до адміністративної – Кодексом

України про адміністративні правопорушення, до дисциплінарної – Кодексом законів про працю України, а також законами, статутами і положеннями, затвердженими законами, до цивільної – Цивільним кодексом України і Цивільним процесуальним кодексом України. Законодавство, включаючи частину 1 статті 61 Конституції України, допускає одночасне притягнення за одне й те саме діяння до кримінальної, дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності, оскільки ці види відповідальності мають різну юридичну природу. Допускається також поєднання адміністративної, дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності за одне й те саме правопорушення. Однак поєднання кримінальної та адміністративної відповідальності за одне й те саме правопорушення є неприпустимим, на що вказує, зокрема, частина 2 статті 9 КУпАП. Так, частиною другою статті 65 Закону визначено, що особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку. На сьогодні в Україні відсутній єдиний кодифікований нормативно-правовий акт, в якому вирішувалися б питання притягнення до дисциплінарної відповідальності, що може наставати, у тому числі, за вчинення корупційних правопорушень.

ТЕМА 5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ОСОБИ, ЯКА НАДАЄ ДОПОМОГУ В ЗАПОБІГАННІ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ – ВИКРИВАЧА

Викривач – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (далі – корупційне правопорушення), вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

ТЕМА 6. ВЗАЄМОДІЯ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА З ОРГАНАМИ ВЛАДИ У СФЕРІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни в діяльності щодо запобігання корупції мають право: 1) повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, реальний, потенційний конфлікт інтересів спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, Національному агентству, керівництву чи іншим представникам органу, підприємства, установи чи організації, в яких були вчинені ці правопорушення або у працівників яких наявний конфлікт

інтересів, а також громадськості; 2) запитувати та одержувати від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в порядку, передбаченому Законом України "Про доступ до публічної інформації", інформацію про діяльність щодо запобігання корупції; 3) проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів, отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій; 4) брати участь у парламентських слуханнях та інших заходах з питань запобігання корупції; 5) вносити пропозиції суб'єктам права законодавчої ініціативи щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають у сфері запобігання корупції; 6) проводити, замовляти проведення досліджень, у тому числі наукових, соціологічних тощо, з питань запобігання корупції; 7) проводити заходи щодо інформування населення з питань запобігання корупції; 8) здійснювати громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання корупції з використанням при цьому таких форм контролю, які не суперечать законодавству; 9) здійснювати інші не заборонені законом заходи щодо запобігання корупції.

ТЕМА 7. АНТИКОРУПЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ПРОГРАМНИЙ ДОКУМЕНТ В АНТИКОРУПЦІЙНІЙ СФЕРІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Прийняття Антикорупційної стратегії – один із пріоритетів держави для створення дієвої системи запобігання корупції, визначення основних напрямів її діяльності на довгострокову перспективу, розроблення комплексних заходів для протидії цьому негативному явищу, а також виявлення та подолання її соціальних передумов і наслідків. Антикорупційну стратегію розробляє Національне агентство з питань запобігання корупції на основі аналізу ситуації щодо корупції. В подальшому Національне агентство забезпечує моніторинг, координацію та оцінку ефективності її виконання. Антикорупційна стратегія є рамковим стратегічним документом, що містить чітку програму дій, спрямованих на зниження рівня корупції, а також визначає принципи, мету, завдання, пріоритети, механізми та очікувані результати реалізації державної антикорупційної політики в Україні. Правовою основою розробки та реалізації Антикорупційної стратегії є Конституція України, Закон України «Про запобігання корупції», інші закони України та міжнародні конвенції, ратифіковані Україною, що визначають засади антикорупційної політики держави.

ТЕМА 8. ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ ПОВЕДІНКИ ОСІБ, УПОВНОВАЖЕНИХ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ТА ПРИРІВНЯНИХ ДО НИХ ОСІБ. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ЕТИЧНИХ СТАНДАРТІВ ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Норми етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб, викладено у міжнародних антикорупційних стандартах, зокрема в: статті 8 Конвенції ООН проти

корупції, яка встановлює вимогу щодо розробки та прийняття країнами-учасницями Кодексів поведінки державних посадових осіб, а також рекомендацію щодо запровадження заходів і систем, які: - сприятимуть тому, щоб державні посадові особи повідомляли відповідним органам про корупційні діяння, про які їм стало відомо під час виконання ними своїх функцій; - зобов'язуватимуть державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації, *inter alia*, про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів щодо їхніх функцій як державних посадових осіб; - встановлюватимуть відповідальність державних посадових осіб, які порушують кодекси або стандарти.

ТЕМА 9. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (ОСІБ) З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Організаційно-правові засади забезпечення діяльності уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції: порядок утворення підрозділів, визначення їх організаційного статусу; критерії щодо визначення штатної чисельності працівників уповноважених підрозділів. На сьогодні єдиним нормативно-правовим актом, який визначає статус, завдання, права та обов'язки уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, порядок їх утворення (визначення), є постанова Кабінету Міністрів України від 4 вересня 2013 року № 706 «Питання запобігання та виявлення корупції», якою затверджено Типове положення про уповноважений підрозділ (особу) з питань запобігання та виявлення корупції. Так, відповідно до пункту 3 вказаної постанови керівникам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Голові Ради Міністрів Автономної Республіки Крим, керівникам органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, головам обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій доручено, з урахуванням вимог затвердженого цією постановою Типового положення: - утворити (визначити) та забезпечити функціонування уповноважених підрозділів у межах загальної чисельності працівників апаратів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, апарату Ради Міністрів Автономної Республіки Крим, апаратів органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, апаратів обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій; 78 - забезпечити утворення (визначення) та функціонування уповноважених підрозділів на підприємствах, в установах та організаціях, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

ТЕМА 10. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ НА ОБ'ЄКТАХ АЕРОКОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ ЯК СКЛАДОВОЇ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

В умовах ведення бойових дій та проведення операції Об'єднаних сил на Сході України питання боротьби з корупцією набули нового значення. Корупція в аерокосмічній галузі є однією із загроз для національної безпеки України. Вона

знижує ефективність організації та боекдатність країни, відволікає ресурси або підвищує їх фактичну вартість, негативно впливає на морально-психологічний стан співробітників аерокосмічної галузі. Засади загальної відомчої антикорупційної політики будуються з урахуванням високого рівня довіри суспільства до співробітників аерокосмічної галузі, які входять до трійки найбільш поважних державних інституцій і майже не поступаються неурядовим організаціям, засобам масової інформації та релігійним установам; існування умов для високого корупційного потенціалу аерокосмічної галузі, пов'язаного з управлінням значними державними ресурсами, підвищеним рівнем закритості та принципом єдиноначальності, який наділяє начальників певними дискреційними повноваженнями. Політика щодо запобігання та протидії корупції передбачає реалізацію антикорупційних реформ, забезпечення прозорості та підзвітності, залучення громадянського суспільства до цих процесів, створення ефективних механізмів запобігання корупції, врегулювання конфлікту інтересів та забезпечення контролю за дотриманням правил щодо доброчесності особами, уповноваженими на виконання функцій держави, посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, зменшення корупційних ризиків у сфері публічних закупівель шляхом забезпечення їх прозорості і конкурентності посилення можливості для виявлення та кримінального переслідування корупційних діянь.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. Корупція в державі як соціальне явище.
2. Поняття корупції, корупційного правопорушення та правопорушення пов'язаного з корупцією.
3. Нормативно-правове забезпечення запобігання і протидії корупції.
4. Система правових актів, які утворюють антикорупційне законодавство.
5. Закон України «Про запобігання корупції».
6. Антикорупційна стратегія.
7. Використання в антикорупційному законодавстві понять: неправомірна вигода, подарунок, пряме підпорядкування, близькі особи, члени сім'ї, державний орган, виборні особи.
8. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.
9. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.
10. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції відповідно до Закону України «Про запобігання корупції».
11. Органи Національної поліції України.
12. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК).
13. Повноваження НАЗК.
14. Уповноважені особи НАЗК.
15. Уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції передбачені статтею 13-1 Закону України «Про запобігання корупції».
16. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ).
17. Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП).
18. Державне бюро розслідувань (ДБР).

19. Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших кримінальних правопорушень.

20. Система антикорупційних заходів.

21. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (ст. 22).

22. Обмеження щодо одержання подарунків (ст. 23).

23. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними (ст. 24).

24. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 25).

25. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (ст. 26).

26. Обмеження спільної роботи близьких осіб (ст. 27).

27. Інші механізми запобігання і протидії корупції.

28. Фінансовий контроль та декларування доходів (ст. 45, ст. 46).

29. Контроль та перевірка декларацій.

30. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

31. Поняття та види конфлікту інтересів.

32. Способи запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суб'єктів, визначених Законом України «Про запобігання корупції».

33. Контроль за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів.

34. Заходи зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів.

35. Заходи самостійного врегулювання конфлікту інтересів.

36. Відповідальність за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень та усунення їх наслідків.

37. Кримінальна, адміністративна, цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність у встановленому законом порядку за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

38. Глава 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією».

39. Розділ XVII Кримінального кодексу України «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг».

40. Корупційні злочини відповідно до КК України: ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 417 у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365, 365-2, 366-1, 367, 368, 368-2, 368-3, 368-4, 368-5, 369, 369-2 ККУ.

41. Види відповідальності за вчинення корупційного правопорушення.

42. Норми етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : Конвенція ООН від 31.10.2003 р. (ратифікація від 18.10.2006 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
3. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією : Конвенція Ради Європи від 27.01. 1999 р. (ратифікація від 18.10.2006 р.). URL: https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101
4. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією : Конвенція Ради Європи від 04.11. 1999 р. (ратифікація від 16.03.2005 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
6. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>
7. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. (ред. від 22.05.2019 р.). № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794->
8. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
9. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
10. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
11. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 20.05.1997 р. (ред. від 20.10.2019 р.). № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
12. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
13. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. (ред. від 25.09.2019 р.). № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
14. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. (ред. від 03.07.2019 р.). № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12/stru>
15. Про статус народного депутата України : Закон України від 17.11.1992 р. (ред. від 01.11.2019 р.). № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
15. Про інформацію. Закон України № 2658-XII від 02.10.92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
16. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>
17. Деякі питання проведення антикорупційної експертизи: наказ Міністерства юстиції України від 18 березня 2015 р. № 383/5 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
18. Про затвердження Положення про Урядового уповноваженого з антикорупційної політики від 4 грудня 2013 р. № 949;

19. Про затвердження Порядку організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції від 25 березня 2015 р. № 140;

20. Про затвердження Положення про Національну поліцію від 28 жовтня 2015 р. № 877;

21. Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців від 11 лютого 2016 р. № 65;

22. Про утворення Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 24 лютого 2016 р. № 104.

23. Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення: Рішення НАЗК 09.02.2018 № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-18>

Базова

1. Адміністративне право України: Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с. (посилання: <http://sipl.com.ua/?p=7239>)

2. Антикорупційне право: навч. посібник / В.І. Литвиненко, Ю.П. Лісовська, П.М. Лісовський. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 240 с.

3. Білецький А. В. Участь громадськості в запобіганні корупційним злочинам в Україні : монографія. Наук. ред. Б. М. Головкін. Харків : Право, 2018. 188 с.

4. Бугайчук К.Л., Беспалова О.І. Запобігання конфлікту інтересів в діяльності осіб уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування: наук.-метод. рек. Х.: Харк. нац. ун-т. внутр. справ, 2016. 41с.

5. Волошенко А. В. Корупція: історичні витоки та сучасні прояви // Актуальні проблеми економіки. 2015. № 3. С. 8-16.

6. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. / редкол.: В. В. Сокурєнко (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін.; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків : Факт, 2021. 853 с.

7. Добровольська Н.В., Хамходера О.П. Офіс Президента України як державний орган (у контексті антикорупційного законодавства). Держава та регіони. Серія: Право. 2020. № 2 (68). С. 82-90.

8. Дудоров О.О. Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4 172-9 КУпАП). 2019. 253 с. URL: <http://pravo.org.ua/img/books/files/1568817689cplr.%20consolidated%20judicial%20practice%20on%20administrative%20offenses%20related%20to%20corruption.pdf>

9. Ващенко О.М., Чех Н.О., Тесленко Р.Ю. Антикорупційна програма юридичної особи: поняття, зміст та дискусійні питання. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/51922/1/5289-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-10658-1-10-20181221.pdf>

10. Запобігання корупції : підручник / [Б.М. Головкін, О.Ю. Шостко, О.В. Новіков та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право. 2019. 291 с.

11. Канєвський Г.О., Бабакішієва Г.Н., Зеленьак О.П. Посібник для уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції. К., Центр політичних студій та аналітики «Ейдос», 2018. С. 8- 20. URL: <http://eidos.org.ua/wpcontent/uploads/2018/09/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%84%D1%96%D0%BD.pdf>

12. Кушнар'єв І. В. Політична корупція: порівняльно-політологічна концептуалізація: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Видавництво «Юридична думка», 2018. С. 96-108. URL: http://idpnan.org.ua/files/kushnarov-i.v.-politichnakoruptsiya-_porivnyalno-politologichna-kontseptualizatsiya_-_d_.pdf

13. Лукашевич С.Ю. Засади програмування і планування заходів запобігання корупції : Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (17 жовт. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України ; Громад. спілка «Центр запобігання та протидії корупції» ; Громад. рада при М-ві внутр. справ України. Харків : ХНУВС, 2019. 216 с./ С.100-102.

14. Лукашевич С.Ю. Об'єкти запобігання злочинності та корупції// Теорія і практика правознавства: електронне наукометричне фахове видання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Головний редактор д-р юрид. наук, проф. А. П.Гетьман. Випуск 2 (20) / 2021. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/244883>

15. Лукашевич С.Ю. Принципи антикорупційної політики та антикорупційної діяльності // Запобігання корупції у приватному секторі : матеріали наук.-практ. онлайн «круглого столу», присвяченого 25 річчю із дня створення НДІ вивчення проблем злочинності та 95 річчю із дня народження акад. Володимира Сташиса (м. Харків, 1 лип. 2020 р.). С. 92-96.

16. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / Банчук О.А. та ін.; наук. ред. Хавронюк М. І., К.: Ваіте, 2018. 472с.

17. Машлякевич Д. С. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні : моногр. / Д. С. Машлякевич, О. М. Литвинов ; Кримінол. асоц. України. –Харків : В деле, 2016. – 260 с.

18. Михайленко Д.Г. Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи. Монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 582 с.

19. Окунєв А., Бойко О., Лукин С. Антикорупційний комплекс: посіб. для програми з підготовки осіб, відповідальних за реалізацію антикорупційної програми. Київ, 2018. 177 с.

20. Правові основи запобігання та боротьби із корупцією : навч. посіб. для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти / Б.М. Головкін, К.А. Автухов, М.Ю. Валуйська, С.Ю. Лукашевич та ін. ; за ред. Б.М. Головкіна і С.Ю. Лукашевича. Харків : Право. 2018. 288 с.

21. Правовий захист викривачів / за заг. редакцією О.В. Нестеренко, О. Ю. Шостко. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини»», 2016. 94 с.

22. Філіпенко Н. Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України : монографія. Харків : Коллегіум, 2020. 392 с.

23. Філіпенко Н.Є. Причинний комплекс корупційної злочинності // Кримінального-правові та кримінологічні засади протидії корупції в Україні: матеріали науково-практичної конференції (м. Харків, 19 квітня 2013р.) / МВС України; ХНУВС; Крим. асоціація України. Х.: ХНУВС, 2013. С. 276-279.

24. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення : підручник / [В.Я. Настюк, О.Ю. Синявська, В.В. Мартиновський та ін.]; за заг. ред. В.Я. Настюка. Харків : Право, 2019. 512 с.

25. Mykola Nechyporuk, Volodymyr Pavlikov, Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko Cyberterrorism Attacks on Critical Infrastructure and Aviation: Criminal and Legal Policy of Countering. Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2020. Synergetic Engineering P. 206-220. ISBN 978-3-030-66716-0 ISBN 978-3-030-66717-7 (eBook). <https://doi.org/10.1007/978-3-030-66717-7>

26. Mykola Nechyporuk, Oleksandr Kliuiev, Aleksandar Ivanović, Nataliia Filipenko (2021) Development Strategy of International Cooperation of Forensic Science Institutions of Ukraine with Foreign Experts in Prevention of Terrorist Attacks on Aerospace Industry and Critical Infrastructure. Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2021. Synergetic Engineering Pp. 825-848. Presents the proceedings of the ICTM'21 Conference held in Kharkov, Ukraine, at November 28–29, 2021. ISBN: 978-3-030-94259-5 (eBook). URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-94259-5_64

Інформаційні ресурси

- Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Президента України <http://www.president.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони <https://www.rnbo.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
- Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України <https://mvs.gov.ua/uk>
- Офіційний веб-портал Національної поліції України <https://www.npu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Служби безпеки України <https://ssu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Національного агентства з питань запобігання корупції <https://nazk.gov.ua/uk/>
- Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України <https://nabu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів <https://arma.gov.ua/>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Кваліфікація кримінальних правопорушень на об'єктах критичної
інфраструктури та повітряного транспорту»

ТЕМА 1. АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПРОЦЕС АНАЛІЗУ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Поняття, сутність, завдання і місце інформаційно-аналітичної роботи у протидії кримінальним правопорушенням на об'єктах критичної інфраструктури. Об'єкти та суб'єкти аналітичної діяльності у сфері протидії кримінальним правопорушенням на об'єктах критичної інфраструктури суб'єктів господарчої діяльності на повітряному транспорті. Роль і місце інформаційно-аналітичної роботи у системі заходів протидії злочинності. Елементи інформаційно-аналітичної роботи: інформація (поняття та види), модель та критерії оцінки інформації. Роль і місце інформаційно-аналітичної роботи у системі заходів протидії злочинності.

ТЕМА 2. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ
БЕЗПЕКИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЕРЖАВИ

Базові методи та критерії ідентифікації об'єктів критичної інфраструктури. Правові основи захисту об'єктів повітряного транспорту. Організаційні проблеми регулювання безпеки об'єктів та суб'єктів повітряного транспорту.

ТЕМА 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА
КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАГАЛЬНО-КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЩО
ВЧИНЯЮТЬСЯ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Види та характеристика безпекових загроз критичній інфраструктурі. Види та характеристика безпекових загроз критичній інфраструктурі та повітряного транспорту. Розуміння сутності об'єкту кримінального правопорушення у критичній інфраструктурі та повітряному транспорті в контексті сучасної доктрини кримінального права. Суб'єкт кримінального правопорушення у критичній інфраструктурі та повітряному транспорті за міжнародним та національним законодавством країн світу. Актуальні питання характеристики та кваліфікації загальних кримінальних правопорушень у критичній інфраструктурі та повітряному транспорті.

ТЕМА 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА
КВАЛІФІКАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ТА ІНШИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ.

Сучасна характеристика та система транспортних кримінальних та інших правопорушень. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації повітряного транспорту, вчинювані працівниками транспорту та особами, які здійснюють їх ремонт. Кримінальні правопорушення, пов'язані з угоном, захопленням об'єктів повітряного транспорту.

ТЕМА 5. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ІНШИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЩОДО ПРОТИПРАВНОГО ВТРУЧАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Особливості характеристики та кваліфікації інших кримінальних правопорушень проти об'єктів критичної інфраструктури України та повітряного транспорту. Особливості характеристики та кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері екологічної безпеки об'єктів критичної інфраструктури України та повітряного транспорту. Особливості характеристики та кваліфікації кримінальних правопорушень терористичної спрямованості.

ТЕМА 6. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ЩО СКЛАДАЮТЬ ЗАГРОЗИ БЕЗПЕЦІ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Поняття та кримінологічна характеристика кримінальної протиправності та загроз безпеці діяльності об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Сучасна кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень щодо протиправного втручання в діяльність об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Напрями протидії кримінальній протиправності та загрозам безпеці діяльності об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

ТЕМА 7. АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ТА НЕКРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Принципи та механізми забезпечення прав, свобод та законних інтересів особи в кримінальному судочинстві під час доказування. Особливості забезпечення прав, свобод та законних інтересів особи в правоохоронній діяльності у сфері кримінально-процесуального доказування на етапах збирання, перевірки та оцінки доказів. Теоретичні та практичні питання закріплення та функціонування принципу забезпечення обвинуваченому права на захист у кримінальному процесі України. Теоретичні та практичні питання забезпечення потерпілому права на доказування.

ТЕМА 8. СУЧАСНІ ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ТА ЗАХОДІВ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Правові засади виявлення формування причин та умов вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Спеціальні методи та заходи виявлення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Гарантії забезпечення прав і свобод людини під час проведення заходів з виявлення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

ТЕМА 9. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Сучасні особливості тактики досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Сучасні проблеми методики розслідування кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

ТЕМА 10. ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ЗА ФАКТАМИ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Актуальні проблеми правових та матеріальних підстав початку досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Сучасні організаційні засади досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Особливості тактики провадження окремих слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

ТЕМА 11. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ФАКТАМИ ВЧИНЕННЯ ОКРЕМИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Сучасна методика досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення окремих транспортних кримінальних правопорушень на об'єктах повітряного транспорту. Сучасна методика досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення окремих кримінальних правопорушень, пов'язаних з угоном, захопленням об'єктів повітряного транспорту. Сучасна методика досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення окремих кримінальних правопорушень у сфері екологічної безпеки об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

ТЕМА 12. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ФАКТАМИ ВЧИНЕННЯ ОКРЕМИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ОБ'ЄКТАХ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Актуальні питання щодо сутності та місця негласних слідчих (розшукових) дій у вирішенні задач кримінального провадження. Методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Поняття, завдання, види негласних слідчих (розшукових) дій та їх місце у системи слідчих (розшукових) дій (НС(Р)Д). Об'єкти відносно яких можливо проводити негласні слідчі (розшукові) дії. Види негласних слідчих (розшукових) дій та підстави їх класифікації: за ступеню втручання в права та свободи громадян; за об'єктами та суб'єктами провадження; засобами, що використовуються під час проведення конкретних негласних слідчих (розшукових) дій; завданнями, що вирішуються під час НС(Р)Д можливістю використовувати конфіденційну співпрацю з іншими особами під час їх проведення то що. Формальні, матеріальні та інформаційні підстави щодо проведення НС(Р)Д визначені чинним законодавством. Стандарти ЄСПЛ щодо обмеження прав і свобод людини під час здійснення інших НС(Р)Д. Правові вимоги щодо проведення інших НС(Р)Д. Загальні тактичні особливості проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій. Напрямки використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні та з іншою метою у межах кримінального провадження.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. Поняття, сутність, завдання і місце інформаційно-аналітичної роботи у протидії кримінальним правопорушенням на об'єктах критичної інфраструктури.
2. Об'єкти та суб'єкти аналітичної діяльності у сфері протидії кримінальним правопорушенням на об'єктах критичної інфраструктури суб'єктів господарчої діяльності на повітряному транспорті.
3. Роль і місце інформаційно-аналітичної роботи у системі заходів протидії злочинності.
4. Елементи інформаційно-аналітичної роботи: інформація (поняття та види), модель та критерії оцінки інформації.
5. Роль і місце інформаційно-аналітичної роботи у системі заходів протидії злочинності.
6. Базові методи та критерії ідентифікації об'єктів критичної інфраструктури.
7. Правові основи захисту об'єктів повітряного транспорту.
8. Організаційні проблеми регулювання безпеки об'єктів та суб'єктів повітряного транспорту.
9. Види та характеристика безпекових загроз критичній інфраструктурі.
10. Кримінальні правопорушення як вид безпекових загроз критичній інфраструктурі та повітряного транспорту.

11. Розуміння сутності об'єкту кримінального правопорушення у критичній інфраструктурі та повітряному транспорті в контексті сучасної доктрини кримінального права.

12. Сучасна характеристика та система транспортних кримінальних та інших правопорушень.

13. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації повітряного транспорту, вчинювані працівниками транспорту та особами, які здійснюють їх ремонт.

14. Кримінальні правопорушення, пов'язані з угоном, захопленням об'єктів повітряного транспорту.

15. Особливості характеристики та кваліфікації інших кримінальних правопорушень проти об'єктів критичної інфраструктури України та повітряного транспорту.

16. Особливості характеристики та кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері екологічної безпеки об'єктів критичної інфраструктури України та повітряного транспорту.

17. Особливості характеристики та кваліфікації кримінальних правопорушень терористичної спрямованості.

18. Поняття та кримінологічна характеристика кримінальної протиправності та загроз безпеці діяльності об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

19. Особливості забезпечення прав, свобод та законних інтересів особи в правоохоронній діяльності у сфері кримінально-процесуального доказування на етапах збирання, перевірки та оцінки доказів.

20. Теоретичні та практичні питання закріплення та функціонування принципу забезпечення обвинуваченому права на захист у кримінальному процесі України.

21. Теоретичні та практичні питання забезпечення потерпілому права на доказування.

22. Сучасні правові та організаційні питання використання методів та заходів отримання інформації щодо виявлення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

23. Правові засади виявлення формування причин та умов вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

24. Спеціальні методи та заходи виявлення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

25. Гарантії забезпечення прав і свобод людини під час проведення заходів з виявлення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

26. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

27. Сучасні особливості тактики досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

28. Сучасні проблеми методики розслідування кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

29. Особливості розслідування кримінальних проваджень за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

30. Сучасні організаційні засади досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту. Особливості тактики провадження окремих слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

31. Сучасна методика досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення окремих транспортних кримінальних правопорушень на об'єктах повітряного транспорту.

32. Сучасна методика досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення окремих кримінальних правопорушень, пов'язаних з угоном, захопленням об'єктів повітряного транспорту.

33. Сучасна методика досудового розслідування кримінального провадження за фактами вчинення окремих кримінальних правопорушень у сфері екологічної безпеки об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту.

34. Методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

35. Поняття, завдання, види негласних слідчих (розшукових) дій та їх місце у системи слідчих (розшукових) дій (НС(Р)Д).

36. Об'єкти відносно яких можливо проводити негласні слідчі (розшукові) дії.

37. Формальні, матеріальні та інформаційні підстави щодо проведення НС(Р)Д визначені чинним законодавством.

38. Стандарти ЄСПЛ щодо обмеження прав і свобод людини під час здійснення інших НС(Р)Д.

39. Правові вимоги щодо проведення інших НС(Р)Д.

40. Напрямки використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні та з іншою метою у межах кримінального провадження.

Нормативно-правові акти

1. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2011, № 48-49, ст.536 (зі змінами та доповненнями № 199-IX від 17.10.2019, ВВР, 2019, № 51, ст.377 № 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188 № 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408 № 759-IX від 13.07.2020, ВВР, 2020, № 48, ст.430)

2. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст.131 (із змінами та доп.).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 3–4. Ст. 21. (із змінами та доп.).

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)* 1984, додаток до № 51, ст.1122 (із змінами та доповненнями № 1000-IX від 06.11.2020, ВВР, 2021, № 4, ст.28 № 1019-IX від 02.12.2020, ВВР, 2021, № 15, ст.125 № 1074-IX від 04.12.2020, ВВР, 2021, № 15,

ст.131 № 1080-IX від 15.12.2020, ВВР, 2021, № 6, ст.47 № 1187-IX від 03.02.2021 № 1231-IX від 16.02.2021 № 1320-IX від 04.03.2021 № 1357-IX від 30.03.2021 № 1366-IX від 30.03.2021 № 1367-IX від 30.03.2021}

5. Закон України Про державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 16, ст.199 (зі змінами № 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188)

6. Про транспорт : Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994, N 51. ст.446. (зі змінами ВВР, 2019, № 46, ст.295 № 720-IX від 17.06.2020)

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

1. Про невідкладні заходи щодо забезпечення безпеки авіації України: Указ Президента України від 15 січня 1998 року № 17/98. Урядовий кур'єр. 1998. № 13-14. (із змінами та доп.).

ПОСТАНОВИ/РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

1. Положення про використання повітряного простору України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 954. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954-2017-%D0%BF#Text>

2. Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 92. (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 294 від 26.04.2017)/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D0%BF#Text>

3. Про утворення Міжвідомчої комісії з авіаційної безпеки цивільної авіації. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 р. № 938. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/938-2012-%D0%BF#Text>

НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВА ТРАНСПОРТУ/МІНІСТЕРСТВА ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

1. 09.02.2010 року № 68 «Про затвердження Положення про державного інспектора з авіаційного нагляду у Державній авіаційній службі країни», зареєстровано в Мін'юсті 26 квітня 2010 року за № 307/17602.

2. 22.12.2006 року № 1179 «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві», зареєстровано в Мін'юсті 28 березня 2007 року за № 286/13553.

3. 20.04.2007 року № 329 «Про затвердження Програми контролю якості безпеки авіаційних суб'єктів», зареєстровано в Мін'юсті 10 травня 2007 року за № 493/13760.

4. 18.06.2007 року № 508 «Про затвердження Програми підготовки персоналу з авіаційної безпеки», зареєстровано в Мін'юсті 5 липня 2007 року за № 769/14036.

5. 17.06.2008 року № 48/ДСК «Про затвердження Інструкції щодо дій екіпажу у разі виникнення надзвичайних ситуацій на борту повітряного судна під час виконання пасажирських авіаперевезень».

6. 26.03.2010 року № 159 «Про затвердження Положення про розслідування авіаційних подій та інцидентів», зареєстровано в Мін'юсті 2 серпня 2010 року за № 590/17885.

7. 02.11.2010 року № 804 «Про затвердження Правил проведення службового розслідування актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації», зареєстровано в Мін'юсті 24 січня 2011 року за № 106/18844.

8. 17.06.2020 № 356 «Про затвердження Інструкції з оцінки рівня загрози безпеці цивільної авіації України», зареєстровано в Мін'юсті 01 жовтня 2020 року за № 960/35243.

НАКАЗИ УКРАВІАТРАНСУ, УКРАВІАЦІЇ, ДЕРЖАВІААДМІНІСТРАЦІЇ ТА ДЕРЖАВІАСЛУЖБИ УКРАЇНИ

18.01.2004 року № 188 «Про затвердження Правил розслідування надзвичайних подій та пошкоджень цивільних повітряних суден в Україні».

1. 18.03.2005 року № 199 «Про затвердження Інструкції про порядок перевезення зброї та боєприпасів пасажирськими рейсами авіаційного транспорту», зареєстровано в Мін'юсті 11 квітня 2005 року за № 378/10658.

2. 20.09.2005 року № 684 «Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів».

3. 19.10.2005 року № 660 «Про затвердження Типового класифікатора актів несанкціонованого втручання в діяльність дорожньо-транспортного комплексу, сфери зв'язку та інформатизації України».

4. 23.02.2006 року № 143 «Про забезпечення авіаційної безпеки, посилення контролю та обмеження польотів українських повітряних суден у країнах з нестабільним становищем», зареєстровано в Мін'юсті 26 квітня 2006 року за № 482/12356.

5. 11.04.2006 року № 260 «Про затвердження порядку взаємодії структурних підрозділів Державіаслужби при виникненні авіаційної події, інциденту, надзвичайної події та пошкодження повітряного судна на землі».

6. 05.07.2006 року № 482 «Про затвердження Положення про взаємодію в контрольованій зоні авіаційних суб'єктів служб авіаційної безпеки з підрозділами центральних органів виконавчої влади, щодо забезпечення авіаційної безпеки», зареєстровано в Мін'юсті 27 липня 2006 року за № 881/12755.

7. 30.05.2012 року № 386 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку взаємного інформування під час перевезення пасажирськими повітряними судами озброєних співробітників УДО України».

8. 15.03.2019 року №322 «Інструкція з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 07 червня 2019 року за № 594/33565

9. 07.08.2019 року № 1017 «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила охорони повітряних суден та інших важливих об'єктів цивільної авіації, забезпечення контролю доступу до них», зареєстровано у Міністерстві юстиції України 28 серпня 2019 року за № 991/33962.

10. 05.11.2020 № 1762 «Про затвердження Авіаційних правил України «Положення про службу авіаційної безпеки суб'єкта авіаційної діяльності, зареєстровано у Міністерстві юстиції України 23 грудня 2020 року за № 1282/35565.

НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ

1. 21.08.1998 року № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів», зареєстровано в Мін'юсті 7 жовтня 1998 року за № 637/3077.

МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ

1. Конвенція про Міжнародну цивільну авіацію (Чикаго, 1944 року). Редакція від 01.10.1998, підстава - 995_933. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text

2. Конвенція про злочини та інші акти, вчинені на борту повітряних суден (Токіо, 1963 року, Приєднання від 21.12.1987, підстава - 5049-XI). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_244#Text

3. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден (Гаага, 1970 року, Редакція від 10.09.2010, підстава - 954_014). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_167#Text

4. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, що спрямовані проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 1971 року, Редакція від 24.02.1988, підстава - 995_269). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_165#Text

5. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства у міжнародних аеропортах цивільної авіації (Монреаль, 1988 року, Ратифікація від 14.03.1989, підстава - 7247-XI). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_269#Text

6. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення (Монреаль, 1 березня, 1991 року, Ратифікація від 03.12.1997, підстава - 687/97-ВР). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_016#Text

7. Резолюція 2309 (2016). Ради Безпеки ООН, 7775 засідання від 22.09.2016 року. URL: [https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20\(2016\)](https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20(2016))

8. Додаток 17 «Міжнародні стандарти та рекомендована практика. Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від АНВ» (Документ v0356763-11, поточна редакція — Прийняття від 07.11.2011. 11 видання, липень 2020 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356763-11#Text>

9. Керівництво з авіаційної безпеки (Документ 8973 ICAO, 11-те видання, 2019 року). URL: <https://avia.gov.ua/bezpeka-aviatsiyi/aviatsijna-bezpeka/perelik-ormatyvno-pravovyhdokumentiv-z-aviatsijnoyi-bezpeky/>.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми кримінального права: навч. Посібник / В.В. Попович та ін. Київ: Юр Інком Інтер, 2009. 256 с.

2. Актуальні проблеми кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, Л.М. Демидова та ін.; за заг ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, Л.М. Демидової. Х.: Право, 2017. 400 с.

3. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації злочинів. Методичні вказівки до семінарських занять для підготовки магістрів за

спеціальністю 081 «Право», спеціалізацією «Кримінальна юстиція. (Суд. Прокуратура. Адвокатура)» / Укл.: Берднік І.В. Чернігів: Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету. 2018. 87 с.

4. Баулін Ю. В. Виклики «нової злочинності» та проблеми кримінального права в умовах глобалізації Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2017 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. ролов. ред.) та ін. Харків : Право, 2017. С. 25-28

5. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи : навч. посіб. / І. О. Зінченко, О. О. Володіна ; М-во освіти і науки України, Нац. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого, за заг. ред. М. І. Панова. Харків. Право, 2019. 248 с.

6. Кримінальне право: склади окремих видів кримінальних порушень : навч. - наоч. посіб. (структур. - лог. схеми) / І. Р. Шинкаренко, І. І. Шинкаренко. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" : Факт, 2021. 312 с. 978-966-637-980-4. URL: https://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=

7. Новітні кримінально-правові дослідження – 2019 : альманах наукових досліджень / за ред. О. В. Козаченка, О. М. Мусиченко. – Миколаїв : СПД Румянцева Г. В., 2019. 278 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11514/Almanax.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

8. Колодяжний М.Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність / за заг. ред. В.В. Голіни. Харків: Право, 2017. 252 с.

9. Серкевич І.Р. Криминологічна детермінанти і кримінально-правова протидія тероризму : дис. канд. юрид.наук: спец. 12.00.08 / Львів.держ. ун-т внутр.справ. Л., 2015. 215 с.

10. Сметаніна Н.В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській криминології / за заг. ред. В.В. Голіни. Харків: Право, 2016. 192 с.

11. Орловский, М. Н. Авиационная безопасность [Текст]: учеб. пособие / М. Н. Орловский, А. А. Сердюков, С. Ш. Шаабдиев. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского «Харьк. авиац. ин-т», 2016. – 208 с.

12. Кримінальне право: склади окремих видів кримінальних порушень : навч. - наоч. посіб. (структур. - лог. схеми) / І. Р. Шинкаренко, І. І. Шинкаренко. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" : Факт, 2021. 312 с. 978-966-637-980-4. URL: https://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=

13. Шинкаренко І.Р. Основи боротьби з тероризмом: навч. посіб. для вищих навчальних закладів МВС України / Шинкаренко І.Р., Ханькевич А.М., Никифорчук Д.Й. та ін.. – МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2011. – 403 с. – Словник термінів с. 337-387.

14. Боротьба з тероризмом. Навчальний посібник/ за заг. редакцією професора В.В. Коваленка / [Джужа О.М., Никифорчук Д.Й., Комарницький В.М. та ін.].- К.: МОН України, 2013. – 584с.

15. Шинкаренко І.Р. Правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні

схеми) підрозділами кримінальної поліції: навчальний посібник / І.Р. Шинкаренко, І.О. Шинкаренко, О.В. Кириченко / за ред. професора І.Р. Шинкаренка. – Д. : ДДУВС, 2017. – 224 с.

16. Правові та організаційні основи використання спеціальної техніки у протидії злочинності : навч. посібник / [Д.Б. Санакоєв, І.Р. Шинкаренко] / за заг. ред. проф. І.Р. Шинкаренка. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 260 с. (Рекомендовано вченою радою 26 квітня 2016 р. Протокол №4)

17. Шинкаренко І.Р. Загальні основи здійснення тактичних комбінацій під час оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій: Навч. посіб. / І.Р. Шинкаренко, К.О. Чаплинський. – Д.: ДДУВС, 2016. – 158 с.

18. Шинкаренко І.Р. Організаційно-тактичні особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій : навчальний посібник. – Дніпропетровськ : ДДУВС, 2017. 264 с.

19. Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз : навч. наочн. посіб. для працівників правоохоронних органів / Укладачі: О.П. Угровецький, В.В. Аброськін, І.Р. Шинкаренко та ін. / Міністерство юстиції України; Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса. Харків: ХНДІСЕ, Прміль, 2019. 180 с.

20. Шинкаренко І.Р. Проблеми запровадження кримінального аналізу в діяльність підрозділів кримінальної поліції: теоретико-історичне підґрунтя // Науковий вісник ДДУВС: Збірник наукових праць. – 2017. – № 1 . – С. 245-253.

21. Шинкаренко І.Р., Мороз С.М. Проблеми правового регулювання використання слідчим конфіденційного співробітництва з іншими особами // Науковий журнал «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції». 2017.- Спеціальний випуск. С. 243-246 (включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка ПольщаЮ, Варшава).

22. Шинкаренко І.Р. Проблеми використання в діяльності оперативних підрозділів національної поліції України кримінального аналізу: теоретико-історичне підґрунтя // Науковий вісник ДДУВС: Збірник наукових праць. 2017. спецвипуск № 1 . С. 215-229. (включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка ПольщаЮ, Варшава)

23. Шинкаренко І.Р. Проблеми наукового забезпечення державної політики у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. *Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх.* 2018. Спеціальний випуск №1. С. 190-198. включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава) DOI <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2018-SB1-190-198>

24. Шинкаренко І.Р., Пиріг І.В. Принципи судової експертизи // Збірник наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики». Випуск 18. 2018. С. 221-230. (включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава) DOI <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.24>

25. Шинкаренко І.Р., Мешков О.О. К вопросу о теоретической сущности судебной экспертизы случаев электротравмирования. *LEGEA SI VIATA: Publicatie*

stintifico – practica. Aprile (№4/1) 2019. С. 57-59. URL : <http://www.legeasiviata.in.ua/index.php/zhurnaly?id=372> 12.12.2019-0:26

26. Шинкаренко І.Р., Спіціна Г.О. Безпека об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту: теоретичні аспекти. *Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх*. 2020. №2. С. 253-262. включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава), «Перелік Б МОН України» DOI: DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-253-262

27. Mykola Nechyporuk, Volodymyr Pavlikov, Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko Cyberterrorism Attacks on Critical Infrastructure and Aviation: Criminal and Legal Policy of Countering. Conference on Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering–Synergetic Engineering ICTM 2020: Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering. 2020 pp 206-217(Indexed by SCOPUS, INSPEC, WTI Frankfurt eG, zbMATH, SCImago More information about this series at. URL: <http://www.springer.com/series/15179> <https://doi.org/10.1007/978-3-030-66717-7>

28. Шинкаренко І. Р., Захаров В. П., Шинкаренко І. І., Захарова О. В. Концептуальні аспекти використання біометричних технологій у сфері запобігання кримінальним правопорушенням на повітряному транспорті. *Архів кримінології та судових наук*. Вип. 3. 2021. 102-113.

Інформаційні ресурси

1. ICAO. URL: <https://www.icao.int/about-icao/pages/default.aspx>
2. Державна авіаційна служба України. URL: <https://avia.gov.ua/>
3. Правовий портал «Ліга: Закон» - законодавство України: <http://search.ligazakon.ua/>
4. Верховна Рада України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>
5. Президент України. URL : <https://www.president.gov.ua/ru>
6. Верховний Суд. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
7. Офіс Генерального прокурора України. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
8. Національна академія правових наук України. URL: <http://www.aprnu.kharkiv.org/>
9. Конституційний Суд України. URL : <https://ccu.gov.ua/>.
10. Газета "Урядовий кур'єр" URL : <http://ukurier.gov.ua/uk/>
11. Газета "Юридична практика" URL : <http://presa.ua/juridicheskaja-praktika.html>
12. Міністерство внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/contacts/ministry-internal-affairs>.
13. Міністерства Юстиції України www.gdo.kiev.ua
14. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
15. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

16. Бібліотечно-бібліографічні ресурси Верховної Ради України. URL: <http://lib.rada.gov.ua/static/about/welcome.html>
  17. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>
  18. Науково-технічна бібліотека Національного аерокосмічного університету ім. М.С Жуковського (ХАІ). URL : <https://library.khai.edu>
-